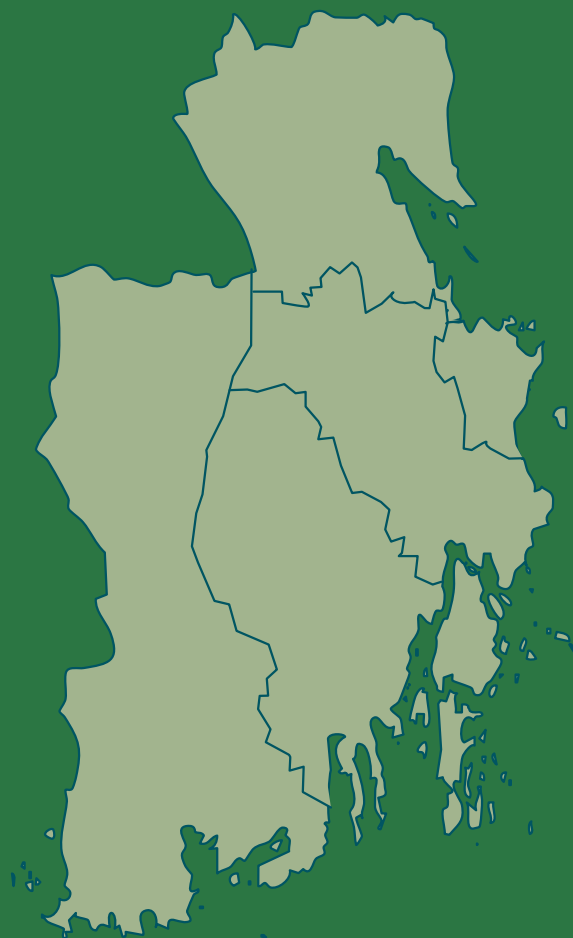
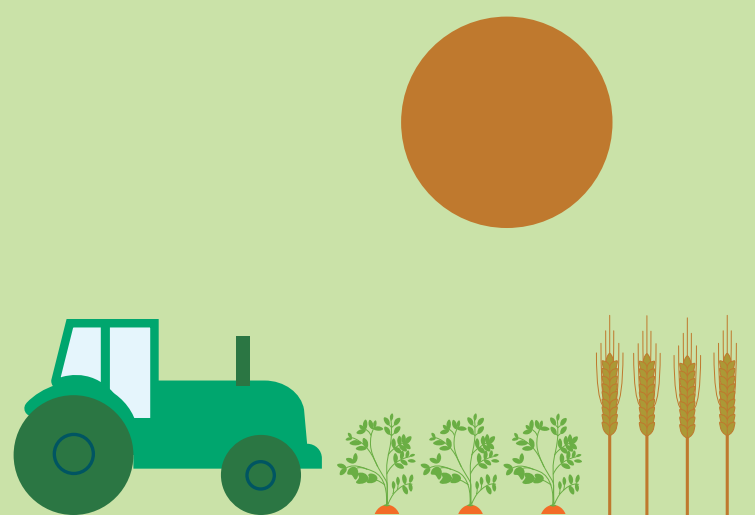

Regional nærings- strategi for mat og skog i Vestfold

2025 – 2031

Vestfold er Norges mest attraktive vekstregion for bærekraftig produksjon og foredling av mat og skog.

Vedtatt i fylkestinget
17. juni 2025

Del 1

Bakgrunn

Denne strategien tar utgangspunkt i hvordan jord og skog er grunnlaget for både næringsutvikling og som løsning på de store samfunnsproblemene vi står overfor.

Denne strategien tar utgangspunkt i hvordan jord og skog er grunnlaget for både næringsutvikling og som løsning på de store samfunnsproblemene vi står overfor.

Formålet med strategien er å gi en tydelig retning på hvordan vi skal øke verdiskapingen og bærekraften fra landbruksnæringen i Vestfold. Som et av fylkene med forholdsmessig størst andel matareal og stor næringsmiddelindustri, har Vestfold et spesielt ansvar for å legge til rette for økt matproduksjon og bærekraftig vekst.

Strategien er basert på hvilke særskilte styrker som Vestfold har og hvordan vi kan utnytte disse best mulig. Samtidig som vi også står overfor noen utfordringer som vi må løse.

Nasjonal landbruks- og matpolitikk skisserer fire hovedmål knyttet til:

- matsikkerhet og beredskap
- landbruk over hele landet
- økt verdiskaping og
- bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Målene i denne regionale strategien er satt i sammenheng med disse nasjonale målene og øvrige strategier som er vedtatt nasjonalt og internasjonalt, inkludert Paris-avtalen, FNs bærekraftsmål og FNs biodiversitetsmål.

Næringsstrategien omhandler ikke temaer som dekkes av andre regionale strategidokumenter, som for eksempel regional plan for bærekraftig arealpolitikk, regionalt miljøprogram og Handlingsplan for økologisk landbruk i Vestfold. Der det er naturlig og overgripende tiltak, kan de tas inn i handlingsplanen til regional næringsstrategi for mat og skog.

Strategien er utarbeidet i partnerskap med næringsaktører i hele verdikjeden.

Kortversjon av strategi

VISJON

Vestfold er Norges mest attraktive vekstregion for bærekraftig produksjon og foredling av mat og skog.

MÅL

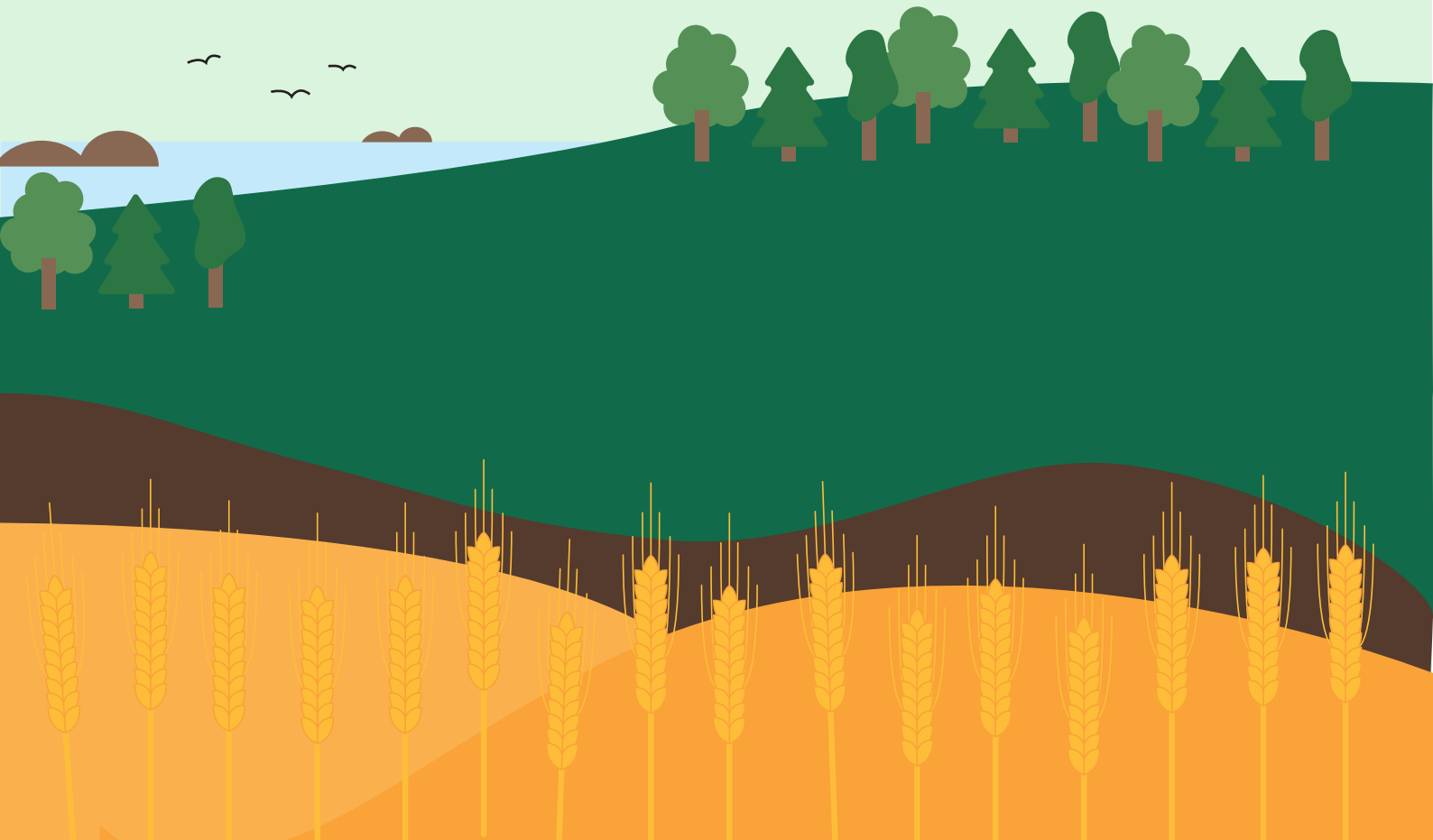
1. Jordbruket og næringsmiddelindustrien i Vestfold skal styrke matberedskapen og øke produksjonen ut over de nasjonale målene innen 2031.
2. Vestfold skal være en spydspiss i Norge innen jordhelse.
3. Vestfold skal være Norges fremste region for sirkulære verdikjeder innen mat og skog.

SATSNINGER

1. Fremtidsretta drift i jord og skog
2. Matfylket Vestfold
3. Sirkulære verdikjeder og industriell symbiose
4. Rekruttering og kompetanse

Del 2

Analyse av styrker, fallgruver og muligheter

Regionale fortrinn og styrker

I likhet med hele norsk landbruk har Vestfoldlandbruket mange styrker. Mat og skog produsert med høy kvalitet, godt samarbeid langs hele verdikjeden og offensive bønder er noe som kjennetegner landbruket i mange norske regioner. Vestfold har noen særskilte styrker som er beskrevet under.

Norges grønne kjøkkenhage og kornlager
Vestfold har et varmt og godt klima. Fylket har også en stor andel matjord av høy kvalitet og skog med god bonitet. Matjorda i Vestfold er godt egnet til grønnsaker, korn og proteinvekster og blir dermed omtalt som Norges kjøkkenhage.

Spyspisser innen verdikjedesamarbeid og sirkularitet

Det industrielle samarbeidet mellom organisasjoner og selskaper knyttet til sirkulær økonomi i Vestfold er unikt i Norge. Samarbeidet har kommet langt i å utnytte alle ressurser i en sirkulær verdikjede.

Sterke fag- og kompetansemiljøer

Vestfold har mange sterke kompetansemiljøer i Grønt Fagsenter og to naturbruksskoler. Kompetansemiljøene samarbeider godt med verdikjeden.

*Verdiskapingsrapporten: «Vestfoldlandbruket- Bærekraftig, attraktivt og verdiskapende produksjon og foredling» fra Agri Analyse, rapport 8-2024

Stor næringsmiddelindustri og smarte teknologibedrifter

Mange store næringsmiddelindustriaktører ligger i regionen. Til sammen står de for 17 milliarder i omsetning* (2023). I tillegg har Vestfold mange teknologibedrifter som ligger langt fremme i teknologiutvikling.

Høy produksjonsevne og mangfold av treslag

Skogarealene i Vestfold har høy bonitet og en naturlig forekomst av alle norske treslag gir muligheter for risikospredning og tilpasning til endret klima.

Innovative aktører og kort vei mellom produsent, forskning og industri

Mange etablerte samarbeid mellom skogeiere, forskningsinstitusjoner og offentlig forvaltning, der løsninger på klimarelaterte problemstillinger løftes og drøftes. Godt samarbeid mellom bønder, næringsmiddelindustri, rådgivningsapparat og forskning innen jordbruk.

Regionale svakheter og fallgruver

Felles for norsk landbruk er trusselen med økt import av bearbeidet mat og markedstilgang for bøndene. I tillegg er det også en trussel at landbruket i en del miljøer blir sett på som en klima- og miljøversting, til tross for at landbruket sitter på løsningene.

Jordhelse og Oslofjorden

Miljøkrisen i Oslofjorden innebærer behov for omstilling av industri, menneskelig påvirkning og landbruket. Ensidig produksjon i landbruket over lang tid har bidratt til redusert jordhelse og økt avrenning.

Rekruttering langs hele verdikjeden

En økende andel av bøndene er over 70 år og færre er under 50 år. Det er en utfordring med rekruttering langs hele verdikjeden, inkludert sesongarbeidskraft.

Klimaendringer gir nye skadegjørere og utfordringer

Med klimaendringer vil vi få utfordringer med uforutsigbart vær og nye skadegjørere. På grunn av begrensede muligheter for risikoavlastning, kan dette være en stor trussel for matproduksjonen, tømmerproduksjonen og produsentenes forutsigbarhet.

Europeisk konkurransekraft

EU er Norges fremste handelspartner. Norge har et konkurransefortrinn med blant annet restriktiv bruk av plantevernmidler og høy dyrevelferd. Europa vil komme raskt etter med å produsere mat etter bedre produksjonsstandarder og med det konkurrere ikke bare på pris, men også kvalitet.

Muligheter for landbruket i Vestfold

Politiske mål om økt selvforsyning og produksjon

I Stortingsmelding 11 har regjeringen satt et mål om å øke selvforsyningsgraden til 50 prosent. I Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig, er fokus på matberedskapen økt. I rapporten «grønsektoren mot 2035» ble det anbefalt en økning av grøntproduksjonen med 75 prosent til 2035. I tillegg har Gartnerhallen et mål om å øke verdiskapingen med 150 prosent til 2030. Landbruks- og matministeren har satt som mål å øke lokalmatomsetningen til 25 milliarder innen 2035 i Oppskrift for mer lokal mat og -drikke.

Styrket jordhelse og god agronomi

Styrket jordhelse vil øke kvaliteten og avlingsnivået på sikt. Nasjonalt program for jordhelse nevner blant annet tiltak som tilførsel av husdyrgjødsel, organisk materiale, kompost, biokull og produkter basert på avfall og restråstoffer. God jordhelse kan bygges som et kvalitetstegn og gi merverdi for produsentene. På sikt kan det utvikles forretningskonsepter knyttet til økosystemtjenester.

Agritech vil være et viktig verktøy for innovasjon og utvikling i landbruket, herunder styrket jordhelse og god agronomi. Stortingets vedtak om å utarbeide en nasjonal strategi for agritech følges opp.

Teknologiutvikling som bruk av droner, kunstig intelligens og teknologiske løsninger innen presisjonsjordbruk kan bidra til å optimalisere ressursbruken, redusere svinn, forbedre avlinger og samtidig styrke både dyrevelferden og klimaavtrykket i landbruket.

Sirkulære verdikjeder og industriell symbiose

Styrket jordhelse vil øke kvaliteten og avlingsnivået på sikt. God jordhelse kan bygges som et kvalitetstegn og gi merverdi for produsentene. På sikt kan det utvikles forretningskonsepter knyttet til økosystemtjenester.

Sirkulære verdikjeder og industriell symbiose

På sikt vil det bli en kamp om ressursene og det vil komme nye reguleringer. Vestfold ligger i dag i forkant når det gjelder å sikre at de biologiske ressursene forblir i kretsløpet og reduserer unødvendig avfall. Vestfold har unike muligheter sammen med teknologimiljøene i fylket. Jf. Ryggmiljøet i Tønsberg.

Kostråd

Mat fra planteriket blir løftet frem som et helsemessig og miljømessig gode av helsemyndighetene. Dagens kostråd (2025) anbefaler 8 porsjoner frukt, bær og grønnsaker om dagen. Vestfold er et stort grøntfylke.

Gården som ressurs for annen næring

Gården og dens ressurser og arealer kan gi muligheter for annen landbruksbasert næring som for eksempel turisme, Inn på tunet-tjenester og produksjon og foredling av lokalmat.

Økt etterspørsel etter biologiske fornybare ressurser

Med reduksjon av oljeproduksjon inn mot 2050 og økt forbruk av energi og råvarer, vil det komme en økt forespørsel på biologiske fornybare råvarer.

Del 3

Mål

1. Jordbruket og næringsmiddelindustrien i Vestfold skal styrke matberedskapen og øke produksjonen ut over de nasjonale målene innen 2031.

Det beste tiltaket for å øke rekrutteringen til næringen og styrke matberedskapen, er sunn økonomisk vekst. Økt verdiskaping er det fremste argumentet for å trygge fremtidsrettede bønder og næringsmiddelindustri. Det er et stort potensial til å øke produksjonen av frukt, grønnsaker, potet, korn og proteinvekster. Veksten skal måles fra 2023.

Hovedmål i Vestfoldplanen: Fremme bærekraftig verdiskaping

2. Vestfold skal være en spydspiss i Norge innen jordhelse.

Landbruksdirektoratet definerer god jordhelse som en tilstand der jordas "fysiske, kjemiske og biologiske komponenter fungerer optimalt sammen". Jord med god jordhelse leverer viktige økosystemtjenester som rensing av vann og lagring av karbon. God jordhelse er ikke bare god agronomi og lønnsomt for produsentene på sikt, men også å ta samfunnsansvar.

Hovedmål i Vestfoldplanen: Sikre rene vannforekomster og en ren Oslofjord

3. Vestfold skal være Norges fremste region for sirkulære verdikjeder innen mat og skog.

Vestfold ligger allerede langt fremme med unike samarbeid med Den magiske fabrikken som en del av Rygg miljøpark. Ved å videreutvikle slike konsepter, kan Vestfold befeste sin ledende posisjon. Skogforedling er et sterkt sirkulært miljø i Vestfold.

Hovedmål i Vestfoldplanen: Løse fylkets klimautfordringer

Del 4

Strategiske satsinger 2025 – 2031

Vi har valgt ut fire overordnede strategiske satsinger for å svare ut de tre målene.

Fremtidsretta drift i jord og skog

Vestfold skal legge til rette for bruk av ny teknologi, nye produksjonspraksiser og fremtidsrettet drift i jord og skog for å styrke jord- og plantehelsen, klimatilpassingen og øke produksjonen.

Matfylket Vestfold

Vestfold skal bygge bevissthet rundt mat med opprinnelse fra fylket i prosjektet “Matrike Vestfold” som inkluderer hele verdikjeden, inkludert produksjon av næringsmidler og opplevelser. Vestfold har et ansvar i å bidra til økt matberedskap gjennom lokal produksjon og omsetning.

Sirkulære verdikjeder og industriell symbiose

Vestfold skal etablere flere sirkulære samarbeid, slik at aktørene i verdikjeden for mat og skog i større grad kan dra nytte av hverandres restråstoffer.

Rekruttering og kompetanse

Vestfold skal øke søkertallene til naturbruksskoler og grønne utdanninger og gjennom det senke snittalderen til bøndene.

Om denne strategien

Vestfold fylkeskommune har av Landbruks- og matdepartementet fått i oppdrag å lede det regionale partnerskapet innen landbruksbasert næringsutvikling. Sammen med Partnerskap landbruk i Vestfold er fylkeskommunen ansvarlig for å legge de strategiske føringene for det regionale arbeidet med næringsutvikling i landbruket.

Hovedutvalg for næring, klima og miljø vedtok i februar at det bestilles kunnskapsinnhenting for utvikling av ny regional strategi for landbruket i påvente av regional planstrategi, Vestfoldplanen, og at en ny strategi skal ferdigstilles i løpet av 2024. Prosjektgruppa ble nedsatt av partnerskapet i etterkant av vedtaket. For å få god nok forankring på alle nivå er det omforent at vi må bruke noe mer tid på høringsprosessen før ferdigstilling.

Partnerskap Landbruk består av: Vestfold Fylkeskommune, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Innovasjon Norge Vestfold og Telemark, Vestfold Bondelag og Vestfold Bonde og Småbrukarlag, Viken skog, næringsmiddelindustrien og kommunene.

Styringsgruppa har bestått av landbruksdirektør Olav Sandlund, direktør Anniken Fægri Damm-Larsen i Innovasjon Norge Vestfold og Telemark, seksjonsleder Tore Øystein Strømsodd i Vestfold fylkeskommune.

Prosjektgruppa har bestått av Karl-Otto Mauland fra Vestfold fylkeskommune, Ingunn Haldorsen Sømme fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Amund Kind fra Vestfold Bondelag, Håvard Gulliksen fra Innovasjon Norge

Slik har vi jobbet med denne strategien

Prosjektgruppen har siden april/mai 2024 jobbet med å innhente et kunnskapsgrunnlag fra Agri Analyse og samtidig utarbeide en prosess for å forankre ny strategi hos næringsaktørene. Prosjektgruppa har jobbet parallelt med å koordinere øvrige mål, inkludert Vestfoldplanen og nasjonale mål, med landbruksstrategien.

Prosjektgruppa ønsket å få innspill fra eksperter utenfor Vestfold og har derfor søkt råd fra rådgivningsselskapet Rethink Food for innspill på fremtidstrender, prosess og strategi. Samtidig ble kommunikasjonsbyrået Gjete koblet på for å bistå med visuell utforming av strategien.

24. oktober ble det arrangert en workshop med aktører fra hele verdikjeden i jord og skog i Vestfold. Hele 80 deltakere deltok på workshopen hvor aktørene gruppevis gjennomførte en swot-analyse etter å ha fått presentert foreløpig rapport fra Agri Analyse og foredrag fra Ola Hedstein i Rethink Food.

Etter innspillene fra workshopen ble en foreløpig strategi utformet av prosjektgruppa. Partnerskap landbruk gav innspill på det foreløpige utkastet 19. november og endelig tekstversjon med design ble gjennomgått av prosjektgruppa 13. desember.

Fra desember 2024 til mars 2025 var forslaget til strategi ute på høring. En revidert versjon ble lagt fram for Partnerskap landbruk i april 2025. Etter behandling i Partnerskap Landbruk ble justert versjon av strategien lagt til politisk behandling i fylkeskommunen. Endelig strategi og handlingsplan ble vedtatt i fylkestinget ..dato.....

Postadresse
Postboks 1213 Trudvang
3105 Tønsberg

Besøksadresse
Svend Foyns gate 9
3126 Tønsberg

Kontakt
33 34 40 00
post@vestfoldfylke.no

Utarbeidet av **Partnerskap Landbruk:**

